

FÓIA BELETRISTICA.

Ese de dóua-ori la luna, adcea in 1. si 15.
c. v. in formatu de o cóla si jumetate.

Manuscriptele si banii de prenumeratiune
sunt a se indreptá la Redactiunea jurna-
lului : Strad'a postei vechie Nr. 1.

Nr. 9.

PEST'A 113. MAIU.

Anulu III. 1865.

Pretiuu de Prenumeratiune : pentru Mo-
narchi'a Austriaca la unu anu intregu 5 f.
la jumetate de anu 2 f. 50 xr. pentru Roma-
ni'a si strainetate la unu anu intregu 7 f. la
jumetate de anu 3 f. 50 xr. Prenumera-
tiune la trei lune nu se primesce.

CAUTAREA MIRELUI.

II.

(Urmare.)

Cine 'n nóptea de urgia
Trece 'n vale ratecindu,
Candu pe lun'a galfedia
Vêrcolaci cu lacomia
Se infasiura piscandu ?
Candu iesu mortii d'in mormenturi
Si 'ntîndu hore, dantiuescu ;
Candu vinu zecele pe venturi
Si d'a lor orende canturi
In ceriu stelele palescu !
Este virgin'a 'n dorire
D'a vedè p'alu seu ursitu,
Si la locul de vrajire,
In a câilor crucire
Tremuranda a sosîtu.

Si descultia, despletîta,
Si descinsa, fluturandu,
Ca o sfêrla rescucita
De trei ori in juru s'agita
Aste vorbe murmurandu :
„Tu ce scoli de prin mormenturi
Pe cei carii nu mai sunt ;
Tu ce-aduci pe negre venturi
D'in straine lungi pamenturi
Pe cin' vrei prin unu cuventu.
„Tu ce 'mbraci sôrele 'n sange
Si cobori lun'a d'in ceru ;
Tu ce faci stelele-a plange,
Nuorii 'n ceruri a se strenge,
Stelele-a pali 'n eteru ;

„Ada-mi ah! acea fintia
 Si-mi arat' alu meu ursitu,
 Cui eu am sê juru credîntia,
 Sê-i inclinu a mea dorintia
 La altarulu inffloritu.“

Si pâlida 'n juru-i cata
 Dôra vede-alu seu ursitu;
 Dar' ce vede?... ce s'aréta?...
 Scena trista multu ingrata
 Ochi-i lâcomi a 'ntelnitu.

Unn cosciugu de flâcari vede
 Peste plaiu trecandu mereu,
 Rosiu palidu cum se crede
 Celu ce 'n tartaru se repede
 Cu celu fâra Domnedieu.

Mii schelete l' incungiôra
 Cu flagele 'n mani de focu;
 Pe frunti sierpii se 'nfasiôra
 Si cu tôte 'n larga hóra
 Salta 'n juru-i, urla, jocu.

Cum prin selbe defrondate
 Urla tómn'a tristu-unu ventu:
 Astu-felu mûrmure turbate
 D'in scheletele uscate
 Turba linulu firmamentu.

Reci fiori inghiatiatóre
 Recu prin óse-i se stracoru;
 Virgin'a tremuratóre
 Cade pâlida d'oróre
 Scotiendu versu asurditoru.

Si d'atunci in aiurire
 Ea prin viétia rateceà,
 Si 'n nebun'a-i nelucire
 De placeri, de fericire,
 Astu-felu languedu ea cantà:

„Pana Órele usióre
 Tiesu alu vietii tainicu velu,
 Pana fac'l'a trectatóre
 O inaltia lucitóre
 Geniulu candîdu tenerulu,*)

„Treceti, treceti cu rapire
 Culegandu p'alu vietii plaiu
 Totu ce spune de iubire,
 Totu ce-esala fericire,
 Profumu màgiu, suavu d'in raiu.

„Si culègeti in mominte
 Totu ce-i dulce si dîvinu,
 Cã cin' cauta inainte
 Vede ah! numai morminte
 In alu vietii tainicu sînu!“

A. Densusianu.

A N I T I ' A .

— Novela originala. —

(urmare.)

Potemu cugetà, ce indestulare potù sê stralucésca d'in fati'a lui badea Mitru audindu cuvintele aceste laudatóre despre Aniti'a sa, carea steteà inrosita si confusa de vórbele aceste destulu de necrutiatóre fatia cu ori care femeie binesentitóre; inse badea Mitru, — ca unu omu ce deveni sclavulu unei ilusîuni, — nu vediù in tôte aceste alt'a decâtu adevèrulu curatu si primì tôte cuvintele dsiorului Petru de bani buni...

Magulitu pana in sùffletu de espeptoratiunile infocate a le domnisiorului Petru, — badea Mitru totu-si avù atât'a intiepletiune de 'si aduse aminte, câ pre óspe trèbue ospetatu si — cercandu starea óspelui seu — se determinâ sê-lu ospeteze asià, cum numai se póte poftî dela omulu celu mai

avutu d'in satu. Pentru aceea dara chiamandu pre Aniti'a la o parte, i demandâ sê caute de cele trebuincióse, scapandu-o in modulu acest'a de plói'a laudeloru, ce erau sê se rotogólésca depe limb'a neobosîtului domnisioru.

Sê lasâmu acuma pre badea Mitru cu óspele seu; éra noi sê urmâmu Anitiei, carea iesindu

*) La cei vechi viétia se representâ prin unu geniu, care aveà form'a unui copilulu micu in etatea cea mai dragalasia, cu unu trupu plinu durdulu, cu fatia via si d'o spresiune eterica, dar' cu cautatura maiestósa si impunatóre. Elu pe úmerulu stang aveà unu flutu ru, care éra símbolulu spiritului, ér' in man'a drépta tieneà o facla aprinsa radícata in susu, care éra símbolulu potèrii, focului de viétia. Mórtea inca éra representata totu prin unu astu-felu de geniu, numai câtu acest'a nu mai aveà fluturu pe úmeru ce insemnâ câ spiritulu a sburatu, — elu éra cu capulu inchinatu, cu fac'l'a stensa si plecata la pamentu, ce insemnâ, câ s'a stinsu potèrea, foculu de viétia — a moritu.

afara dede cursu liberu necadiului seu erumpendu in làcrime amare; câci in dens'a nu facù nici o surprindere placuta laudele dsiorului nebinevenitu, — ma d'in contra cunoscandu acum plànurile parintelui seu, prevediù o nenorocire mare pentru sîne d'in cercetarea acést'a, cu carea domnisorulu Petru onorâ pre parintele seu ...

— Dómne, Dómne, ce sê me facu! — suspinâ dens'a. Pana acuma totu mai avui sperantia de a conveni cu Ilie; inse domnisorulu acest'a mi-o nemici. De taceà baremu, sê nu me fi batjocuritu cu laudele sale; acum inse tatalu meu me va padi si mai tare, acum voiu fi róba ... de abià voiu potè sê iesu d'in casa, ca sê nu me strice sórele, si ca sê am totu fatia domnésca; câci numai astu-feliu voiu placè domniloru! Bata-i foculu domni de ei!

Cumca dens'a nu avù presentiu reu, potemu vedè d'in urmâriile, ce avura vorbele domnisorulu Petru asupra lui badea Mitru, care acum de odata se facù cu trei graduri mai falosu, si cum sê nu? candu unu domnisoru crescutu totu pela orasie se jóra câ nu vediù féta mai frumósa decâtu a sa, candu dice câ ar fi dauna sê ajunga dens'a a fi sotia unui tieranu duru, care nu scie pretiù frumseti'a in femeie, — si inca tóte aceste le dice cu ochi inflacarati si cu fatia infocata!

— Ha, ha, eu inca am minte! Sciu eu de ce vorbià densulu cu atât'a focu despre Aniti'a mea; sciu eu, sciu ce-lu dóre pre domnisorulu Petru! Lui i place de dens'a. Flu ar luà-o chiaru mane, daca ar potè! Ha, ha, nici eu nu sum asià prostu, cum ar cugetà cine-va! — dise badea Mitru cu o fatia triumfatóre, dupa ce petrecù pana la strada pre domnisorulu Petru.

Si ca sê faca culme bucuriei sale, chiamâ pre Aniti'a, carea veni superata innaintea lui.

— No vedi Anitia, am sciutu eu pentru ce sê te oprescu de a mai jocà la jocu si a te mai intelni cu Ilie! Nu esci tu destinata sê fi sotia unui plugariu; tu trébue sê fi dómna, nu o tierana sîmpla! Vedi domnisorulu Petru pana acum'a stâ sê móra pentru tine! — Pentru aceea dara éra 'ti mai spunu, sê nu mai mergi la jocu, nici sê nu umbli pe la sóre; ci siedi acasa si te ingrigesce, sê remani totu frumósa, câ apoi me voiu ingrighi si eu, ca sê aibi vesminte de cele domnesci! A-di mane potu sê vina si alti domnisoru, si apoi nu voiescu sê te afle imbracata asià, tieranesce, cum te aflâ domnisorulu Petru!

Atât'a grai densulu, apoi casi unulu, ce 'si implini misiunea sa cu acuratetia, urmâ a fumâ liniscitu si indestulatu.

Apoi sê mai dica cine-va, câ nu este vanitate! Domnisorulu Petru cercetà adese ori pre badea Mitru, si petreceà cu densulu si cu Aniti'a tempu indelungatu; densulu li scià vorbi despre multe, facandu pre badea Mitru sê crepe de risu, candu povestîa câta o intemplare sióda, de cari sciu destule domnisorii nostri. Aniti'a inca 'lu ascultà de si nu cu placere, inse totu-si surideà si ea d'in detorintia, pentruca asià voià tatalu seu.

D'in lipsa invetiâ si dens'a a se preface.

Badea Mitru, si muierea sa nan'a Flóre nu aflau cuvinte destule sê laude pre domnisorulu Petru, câtu e de bunu, cu câta stima se pórtà câtra densii si cu câta caldura vorbesce densulu cu Aniti'a! Si tóte aceste erau menite pentru Aniti'a, ca sê uite pre Ilie si sê se aprópie câtra domnisorulu Petru.

Ce voià dara domnisorulu Petru? — vor intrebà stimatii cetitori.

Ce póte sê voiésca fatia cu o féta juna unu téneru de sieptespre diece ani, care are inca sê invetie carte multa pana ce va ajunge in starea aceea, candu omulu póte dîspune dupa placu cu libertatea sa?

Sê se inamoriseze de ea seriosu?

La intrebârile aceste póte câ nici badea Mitru, nici ensu-si domnisorulu Petru nu scià respunde definitívu.

* * *

Ne mai potendu conveni cu Aniti'a, Ilie erà nemangaiatu.

In vanu incercâ tóte mediu-lócele, ca sê convina numai pe unu minutu, dóua cu iubit'a sa; câci ochii nanei Flóre erau neobositi in pandîrea tuturoru pasiloru Anitiei.

Ilie inse cugetà, câ Anitiei nu-i prea pésa de densulu, si observandu câ domnisorulu Petru cercetéza adese ori pre badea Mitru desperâ ... si nu mai crediù in statornici'a Anitiei.

Bietulu Ilie nu mai nutrià acum alta dorintia, decâtu sê mai véda odata pre Aniti'a si apoi ... apoi sê se sínucida dóra? ba nu, lauda sentiului religiosu a romanului; ci apoi sê traiésca mahnitu!

Dorinti'a lui se implini.

Erà diu'a santei Domínece, si cu tóte câ prin unele locuri poporulu afla mai cu cale a se umplè de spirítulu, ce-lu vendu jidanii, decâtu de celu santu, — ómenii d'in Balauru fiindu mai cuviosi veniau toti câti poteau la sant'a besèrica.

Badea Mitru inca venià regulatu la sant'a besèrica, cu atâtu mai vertosu; câci densulu, ca unu omu avutu, aveà scaunu tocmâ in strana.

Ilie firesce inca erà in besèrica, sperandu a-si vedè iubit'a sa de multu dorita. Densulu privià adese ori spre partea femeiloru; inse pre Aniti'a nu o observâ.

Acum erà mai gat'a sê desperze de a o vedè in Dominec'a acést'a, candu o susuire nein-datînata a vesminteloru 'lu facù sê caute inderetru si vediù intrandu o figura imbracata de sus pana josu totu in vesminte de matasa.

— Ah, ast'a-e o domnisióra, nu e dens'a, — sioptî Ilie numai pentru sîne, si erà sê se întórca, candu éta! domnisor'a paruta redîca velulu seu, si Ilie vede pre Aniti'a.

— Acum nici o indoiéla mai multu, dens'a me parasî! — suspinâ Ilie, si se întórse.

La finea sierbitiului domnediescu Ilie iesi mahnitù pana in adenculu sùfletului seu, si candu fu afara nu potù face sê nu suspine.

Innainte de a abdice pentru totu de un'a de amorulu seu, 'si propuse sê o mai véda odata de aprópe, cu atátu mai vertosu, câci fiindu dens'a la besèrica, acum i se imbià o ocasiune fórte buna.

Se puse dara innaintea usiei pe carea iesiau femeile.

Aniti'a iesi, si Ilie vediù in ochii ei nesce làcrime mute, ce se scürsera in ochii densei in momentul in care 'lu vediù pre densulu; — pe fati'a ei erà inscrisa o superare nemarginita.

— Póte câ dens'a me iubesce si acuma!? Da, da, altu-cum pentru ce ar fi lacrimatu? — Serman'a Anita! ea numai de síla s'a imbracatu domnesce, pentru ca sê faca pe voi'a tatalui seu! — dise densulu dupa ce trecù Aniti'a.

Apoi se cufundâ in cugetâri standu pe locu, fâra a se mai interesà de nimicu pe lumea acést'a. Pareà, câ viséza... asià deosebîtu i plesni prin capu intrebarea acést'a: „apoi eu nu me potu face domnu?“ Apoi dupa aceea fati'a i se inseninâ, pe buzele sale se respandî unu surisu de indestulare, si eschiamâ:

— Sê probâmu, dar' de vom reiesi!?!... Sciu nitielu cetî si scrie, invetiatoriulu meu diceà câ am capu bunu, sê vedemu n'a mintitu?

Apoi se duse câtra casa mangaiatu si indestulatu.

Ilie cum ajunse acasa, in data cercâ pre tatalu seu, si 'lu agrai:

— Tata! mie mi-a plesnitù prin capu sê invetiu; pentruca altu-cum nu potu fi fericitu. Vedi tata, candu vedu traiulu celu bunu alu domniloru, cum vietuescu de bine numai prin mintea lorù; atunci mi se uresce sê tienu de cõr-

nele plugului! — Si apoi ce fala ar fi pentru tîne, daca ai vedè facandu-se unu domnu d'in copilulu teu!

Badea Stefanu clatînâ d'in capu.

— Cum poti cugetâ la asià ce-va, Ilie!? Tu si domnu! Nu vedi câ a-di mane esci trecutu de 19. ani, — apoi la domnia nu poti ajunge numai asià cum cùgeti tu; trêbue sê inveti multa carte, si sê incepi de tîneru, nu la 19. ani! Lasa-te de astu-feliu de cùgete!

— Nu potu sê me lasu; pentruca vedi tata, mie-mi place de Aniti'a lui badea Mitru, si fâra dens'a mie nu-mi trêbue nimicu d'in lume. Aniti'a inca me iubesce, in sa badea Mitru nu voiesce sê scie nimicu despre iubirea nóstra; elu voiesce sê faca dómna d'in copil'a sa. Asta-di am vediutu-o imbracata domnesce, totu in vesminte de matasa, si dens'a totu-si erà trista, asià de cu dorere se uitâ la mine, câtu eramu gat'a sê incepu a plange. Atunci me puseiu la cùgete si 'mi veni aminte sê mergu la invetiatura, ca apoi, daca nu o potu capetâ ca tieranu, sê o càpetu ca omu imbracatu in tióle negre! Vedi dara tata, eu trêbue sê mergu!?

Unu Ilie le dise tóte aceste cu o seriosetate uimítóre, in câtu badea Stefanu sènguru vediù, câ aci nu e lucrulu de gluma.

— Ilie fetulu meu, tu scii câ noi suntemu sermani, — tóta averea nóstra e in casuti'a si in pamenciorulu, ce-lu avemu; in sa fiindu câ esci numai sènguru mosceniatoriu, mie nu mi-ar pesà, ma mi-ar parè si mai bine, daca le-ai mosceni ca unu omu imbracatu in pânura. Numai ast'a e bub'a, cum vei trai pe la scóla?

— Nu-ti fie frica tata! Mie nu-mi trebuescu multe, me voiu indestulà cu pucinu; câci eu trêbue sê invetiu, de asi mancà numai odata pe diua!

— Apoi voiu vorbi cu invetiatoriulu si cu preutul, si daca vor dice densii, câ va fi bine: me voiu invoii si eu.

Badea Stefanu se si duse la amendo; si densii inca aflara de buna detiermurirea lui Ilie, mai alesu invetiatoriulu care se sentià magulitu potendu vedè innaintarea eleviloru educati de densulu, — si cu totu dreptulu.

Ilie asteptâ cu nerabdare sosîrea parintelui seu, si candu 'lu vediù pre acest'a apropiandu-se seriosu, 'lu intîmpinâ cu o fatia intrebátóre.

— Apoi bine, fie dara! Eu inca me invoiescu ca sê mergi la invetiatura.

Ilie sarutâ esaltatu man'a tatalui seu.

De aci incepandu, Ilie erà purure cu cartea

in mana, mergea la beserica regulatu si cetia psalmii in loculu invetiatorului. Densulu voia se mergea la preparandia pregatitu baremu in catu-va.

Era badea Stefanu vediendu nesuintiele neobosite ale feciorului seu, dicea cu bucuria si cu oresicare fala catra soti'a sa:

— Inca vei vede d'in Ilie alu nostru baremu unu preutu!

* * *

Aniti'a avu multu lucru, pana ce se potu deda cu modulu nou de imbracamentu.

I se imparea, ca e intr'o lume noua, necunoscuta, in carea omulu nu se scie orientata.

Numai candu venia domnisorulu Petru ca se-si facea curtenirea, 'si aducea aminte, ca n'are de a face cu visuri, si ca n'are de a cerca pre sermanulu seu Ilie, — si atunci doria se tiena pana in eternu aceste visari despre o lume necunoscuta, in carea omulu senguratecu si-ar imparti senguretatea sa asi de bucurosu cu acel'a catra care are aplecare.

Lucru ciudatu! Pana ce in alte stranepote a strabunei Ev'a susuirea matasei viresce alte cugetari, in cari cugeta despre orice alta, numai despre starea simpla de mai nainte nu, — pana atunci Aniti'a, copil'a acest'a frumoasa si innocinta, se tinea si mai nefericita; pentruca dens'a se vedea acum si mai tare despartita de Ilie.

Pote ca intr' alte impregiurari s'ar fi incurtatratu si in dens'a demonulu vanitateri, in sa acum, candu inim'a sa era aprinsa de amore catra unu june tieranu, imbracatu simplu dar curatu, — vede in nouale vesminte numai o cursa, prin carea voiau se o facea necredincioasa catra juneti'a prima a sa, in carea senti caldur'a primului amoru.

Si dens'a plangea si suspina.

In vanu cerca domnisorulu Petru se o facea voioasa prin glumele sale; in vanu i vorbia badea Mitru despre comoditatea vietiei domnesci, ca ci dens'a raspunde celui'a cu unu surisu rece si secu, era parintelui seu cu o tacere inotita de cate o lacrima, ce nu era cu potantia a o mai ascunde.

— Eu nu sciu, ce voiesce fet'a acest'a! — dicea atunci badea Mitru catra soti'a sa. I-am cumparatu vesminte, i-asi cumpara de tote ce doresce, in sa ea, nebun'a de ea, nu doresce nimicu. In locu de a se infrumsetia dupa datin'a domneloru, dens'a nu se imbraca numai de sfla, cu tote

ca i stau asi de bine vesmintele, ce i le cumparaiu! — Chiaru Domineca, candu o vediu domnisorulu Petru imbracata totu in matasa, 'mi spuse, ca nime n'ar dice ca dens'a nu e o domnisoru nascuta!

Si barbatulu cu soti'a clatina d'in capu.

Aniti'a tacea si cosea, er' candu i venia se lacrimize cauta spre feresta; ca ci aceea nu vede nimicu.

Insa in mediu-loculu amariciuniloru, de cari ave parte serman'a Aniti'a, i veni si mangaiare, si in sa tocmai d'in gur'a parintelui seu.

Badea Mitru adeca tocmai venise d'in satu, si d'abia intru in chilia pana ce si striga:

— Audi numai, muiere! Badea Stefanu juratulu, seu ca se o dicu mai bine feciorulu lui, Ilie merge la invetiatura! Mai audisi un'a ca acest'a?

— Inca vom ajunge, se-lu vedemu preutu in satulu nostu!?

Cuvintele aceste d'in urma le rosti cu oresicare ironia.

Si risera amendoi.

Aniti'a in sa rise, in sa nu d'in batjocura, ci de bucuria.

Vestea acest'a o reinvia. Urmele tristeteri indelungate desparura ca prin farmecu de pe fati'a densei, si d'in ochii langediti ai sei stralucia o lumina vesela, voioasa.

Apoi se intorse spre feresta, si 'si redica ochii spre ceriu cu o multumire nespusa. Ferest'a nu vede nimicu! — — —

Aniti'a sci u prea bine, d'in ce indemnu se detiermuri sermanulu Ilie, ca se mergea la invetiatura! Dens'a sci u indata, cumca numai pentru dens'a le face Ilie tote aceste.

Apoi indata se impacu cu ide'a de a fi domna. Cum se nu fie? Ilie in sa va fi domnu, si ea va fi domn'a lui!

Si surise plina de fericire.

Uniculu doru, ce-o mai intimpinu, era: se mai convina odata cu iubitului seu Ilie.

— Oh, eu l'oiu vede, vede! Domnedieu, care facu aceste, va face si atata! — si opti dens'a pentru sine.

Parintii nu sciau cum si d'in ce se-si esplice voi'a buna a Aniti'e. Dens'a, carea fu atatu de indelungatu totu superata, d'intr'o data voioasa si glumetia!

— Eh, — dise badea Mitru, care se tinea de omu intieleptu, — eu sciu, pentru ce se stramuta dens'a asi d'intr'o data! De abuna sem'a i-a venitu aminte traiulu celu bunu alu domni-

loru. Sciui eu, ce lucrà! Vedi muiere, asià sunt fetele aceste, se sùpera unu picu, apoi éra uita de tóte! Hahaha.

Si badea Mitru 'si aprinse pip'a liniscitu si indestulatu.

De scià densulu caus'a stramutârii Anitiei, i-ar fi cadiutu si pip'a d'in mana!

Domnisorulu Petru inca se bucurâ fôrte de

stramutarea Anitiei, si cugetâ cumca acést'a e meritulu lui!

— In fine totu-si reiesii! — dise densulu candu iesi dela badea Mitru. Numai mai departe. Apoi se duse, si densulu voiosu si gloriosu!

* * *

(Finea va urmà.)

J u n é t i ' a .

(dupa Petófi.)

Betranii 'mi dicu cu sange rece,
Câ-su pruncu nebunu si spulberatu,
Si-mi svatuescu sê-mi lasu natur'a,
Sê fiu mai blandu, mai asiediatu.

Dar' betraneti'a e resunu —
Resunulu vietiei ce-a trecutu,
A ei cuvinte nu me 'nfruntu,
Si eu natur'a nu-mi stramutu.

Ce-e dreptu eu sum cam spulberatu,
Se póte, câ-su si cam nebunu;
Dar' dela mînte nu-mi ceru svatu,
Câci inim'a eu o preponu.
Ci capulu inca-mi dâ folosu:
Caciul'a-mi stâ pe elu frumosu!

Ér' inim'a — poteti-mi crede —
Nu este reu svatuitoriu;
Ca mîntea mai departe vede

Adese 'n tempulu venitoriu.
Straluce-a junei înimi para,
Candu e 'ntunèrecu d'in afara.

Apoi in înimi nu e numai
Lumina, care-alunga céti'a;
Adese ori de-a sôrtei érna
Ni se recesce 'n cetu viéti'a,
Si 'nghiâti usioru pe langa mînte,
De nu ai inima ferbinte.

Si sê nu crèdeti, venerandi
Betrani, câ dór' aceea strica,
Dac' alu junei focu pestrece
Terminulu fâra nici o frica;
Câci campu 'ntregu de se aprinde,
Si arde 'n focu consumatoriu,
Se 'ngrasia de a sa cenusia,
Si e apoi mai rodîtoriu.

G. Marchisiu.

I s t o r i ' a u n e i p r o f e t i r i .

La 4. Apriliu, in anulu alu doilea a republicei franceze dede *Danton* o serata, la carea se infatiasia o societate fôrte stralucita.

Acolo erau credîntiosii partîdei lui *Danton*, *Camille Desmoulins* si amabil'a sotia a lui *Luiz'a Caridon Duplessis*, excapucinelu cu sotia sa naiva *Leopoldin'a Frey*, — *Séchelles*, *Phélieaux*, *Lacroix* si mai multi.

Toti siediura lenga o mésa lunga, la carea presiedea *Danton*. Vinulu de Champagne, ce erà in abundantia, cu

inetulu facù voiosi pre óspeti; toti se petreceau bine numai *Herault de Séchelles* se pareà a fi tristu. Siedeà retrasu intr'unu coltiu, pe fati'a densului se poteà observà o seriositate adenca ce erà unu contrastu mare cu voi'a cea buna a celor'a-l-alti.

— Toti sunt voiosi pe lenga tîne — 'lu agrà *Danton*, numai tu esci seriosu. Spune-mi amice, ce-ti lipsesce, despre ce cùgeti?

— Despre inimiculu comunu alu nostru, despre

tigrulu imbracatu in vesminte omenesci, despre *Robespierre*. Pecandu voi sunteti amortiti aci in placeri si in bucuri'a lui *Bachus* — elu se svatuesce asupra pèrderii nòstre cu *Saint-Just*, *Billaud-Varrenes*, *Barrère* si cu cei'a-l-alti membri ai comitetului de sigurantia.

Intre aceste *Chabot*, care asemenea erà de fatia, imburdà sareriti'a.

— Semnu reu! dise unulu d'intre ei.

— Ce credintia desiérta! ce superare miserabila! grai *Danton* batjocuritoriu, nu te rusinezi a si cugetà la povesti ca aceste?

— Nu. Acestu cùgetu me nepaciucesce. In nóptea trecuta am avutu visuri grele; am visatu câ noi cei de fatia am fostu in *Conciergerie*.¹⁾

— Noi in *Conciergerie*? Hahaha! in adeveru lucru de risu, — dise *Fabre d'Eglantine*, si se vedeà câ surisulu lui e fortiatu.

— Vi spunu si mai multu fratilor; pre *Danton* si pre toti cei'a-l-alti i-am vediutu sub guillotina.

— O tu pàserea fatalitâtilor, inchide-ti gur'a, — strigà spre elu *Danton* cu unu tonu potèrnicu. Nu stricà àerulu si petrecerea nòstra. Mi-ar placè sê cunoscu pre celu ce ar cutezà a dà in manele gâdelui pre *Georgiu Jacobu Danton*.²⁾

— Cunosci hien'a, innaintea cãrei'a nu e santu nimic'a in patri'a nòstra? Cunosci balaurulu care in tóta diu'a poftesce de jertfa o viétia de omu? Cunosci pre marele *Robespierre*?

— Josu cu dictatorulu! Mòrte pe capulu tìranului.

— *A bas Robespierre!* strigara toti.

— Sberati câtu vi place, — respunse *Herauld de Séchelles*; — vi spunu de nou câ e tardiu. Toti suntemu perduti fàra scapare.

— Incepu a crede câ esci beutu! — strigà *Bazire* cu frunte iluminata.

— Culca-te in patu amice *Herauld*, dormi pana ce te vei tredi, sê nu ne conturbi petrecerea. Vedi — dise mai departe *Leopoldin'a Frey* — eu am visatu cu totulu contrariu. L'am vediutu pre *Robespierre* cu tóta partîd'a sa sub spendiuratore.

— Ast'a se va intemplà mai nainte cu noi, si numai dupa aceea cu elu, — strigà *Herauld* cu vòce profetitoare.

— Dreptu are profetitoriulu, — grai *Bazire*, — da, unulu d'intre noi trèbue sê mòra.

— Pentru ce? intrebà *Danton*.

— Pentru câ, precum vedu, trei-spre-diece suntemu la mèsà.

Societatea intréga erupse in hohote.

— Si amiculu nostru *Bazire* a golitu pocalulu pana in fundu, — dise *Danton* anumerandu pre óspetii sei; — éca! noi suntemu cinci-spre-diece insi la mèsà!

— Deci amiculu nostru *Baziru* nu m'a anumeratu pre mine si pre sine.

— Lasàmu-le aceste pe alta-data! grai *Danton*. — Spune-mi *Lucill'a* mea adorata, nu scii unde e scobitòrea (de dînti) mea? intrebandu pre femeea sa, voindu a da conversàrii alta dîreptiune. De ieri incòce o-am cautatu in tôte posunarele, in sa n'o afli nicairea.

— Si de candu 'ti lipsesce scobitòrea? intrebà sotii'a lui.

¹⁾ Pe tempulu revolutiunii franceze — *Conciergerie* erà o prinsòre vestita.

²⁾ Vedi „Notitiele lui Ottinger“ pag. 126.

— D'in sér'a cea fatala, candu prin *Fabré* am convenitu in cafenari'a *Corrazi* cu setosulu de sange, cu *Robespierre*.

— Acuma 'mi aducu aminte de scobitòrea ta, — dise *Fabré*. O-ai fostu lasatu acolo pe mèsà.

— 'Mi pare reu pentru ea. Suvenirulu primu dela dulcea mea sotia. Unu *L.* — liter'a incepatore a numelui ei — a fostu scobitu in ea.

— Si eu o-am capetatu dela nasia mea, carea erà legitîmista incarnata, si aveà dâtina a scobi pe ori-ce menuntielusiuri corón'a Franciei.

— O scobitòre, cu liter'a *L.* si cu corón'a Franciei! — strigà *Herauld* cu tôte semnele infricosiarei. Aste vor aduce nefericire pe capulu nostru. Visulu meu, veti vedè, câ se va implinì.

— Chiamati atare medicu, sê-i lase sange, — dise *Chabre* — tu patîmesei in lungòre, câci nu vorbesci trèdiu.

Herauld de Séchelles si-a proptîtu capulu pe mana, si s'a adencitu in cugetare afunda.

— Dati-i pace! i rogà *Danton*. Profetitoriulu nostru e amortitu de vinu. *Danton* mai traesce, nu desperati. Pana candu am limba de aperare, nu trèbue sê ne tèmemu¹⁾. *Lacroix*, canta-ni ceva frumosu, ca voi'a buna sê domnésca de nou in giurulu nostru.

— Eu sê vi cantu? Nu potu; asià me sentiescu ca si candu gâdele mi-ar fi cercetatu grumadii.

— Si tu esci asià fricòsa si cu credîntia desiérta, ca *Herauld de Séchelles*? Nu ve rusinati de voi insive misieiilor?! *Danton* e cu totulu altu omu, elu nu se teme nici de Ddieu nici de dîavolu, — strigà cu o vòce, ce tunà ca ceriulu, si sunà ca clopotulu alarmatoriu. Nu tremurati fricosilor! — si-si scuturà cómele ca unu leu. Impleti pocalele, fratilor, si strigati cu mine d'impreuna: „Vive la republique!“

— Sê piéra tìranulu! Josu cu *Robespierre*, — strigara deodata mai multi.

In minutulu acest'a usi'a se deschise. Unu oficiru, cu doi-spre-diece gardîsti natiunali, intrà in chilîa.

— In numele republicei si d'in insarcinarea comitetului de asîgurantia cetatienii adunati aci, sunt prinsu.

Acuma ceti d'intr'o lista numele celor ce erau de fatia.

Spaima grandioasa cuprinse societatea intréga. *Lucilla*, candu audi cetindu numele barbatului ei, cadîu lesinata depe unu scaunu pe pamentu. Nici unulu d'intre óspeti n'a potutu grai unu cuventu. Numai *Danton*, atletulu gigantîcu, a fostu tare si si-a tienutu presintii'a sufletésca.

— Stimate concetatiene! — intrebà *Danton*, cautandu aspru spre oficirulu respectîvu, — ai venitu póte sê ni spunu atare poveste? Nu cumva Dta glumesci?

— Éca insarcinarea sê ve prindu, concetatienuilor, — contrasemnata prin *Franciscu Duma* presiedintele tribunalului revolutiunariu, in naintea cârui'a mane trèbue sê te àperi.

— Érta-mi, stimate concetatiene, sê me ridu de aceste.

— Republic'a libera nu opresce pre nimenea sê rida. Pentru aceea Dta poti ride câtu voesci; in sa eu sum sîlitu a te rogà pre Dta, si pre óspetii Dtale, ca sê-mi urmati fàra amenare.

¹⁾ Istori'a unui pumnariu pag. 164.

— Bucurosu, amice; in sa sê mai golimu unu pocalu pentru salutea Franciei!

— „Vive la France!“ — strigâ oficerulu gardei natiunale, si goli unu pocalu de Champagne. — Dar' acuma veniti cu mine Domnilor!

— Veniti fratilor, veniti, — dise Danton voiosu ca si candu ar merge la atare nunta.

Dupa aceea cantâ mai odata cantulu seu celu placutu:

„Marlborough s' en va en guerre
Mironton, Mironton, Mirontaine,
Marlborough s' en va en guerre
Ne sait quand reviendra.“

Apoi trasa de clopotielu, si apoi 'si ceru' dela servitoriu manteu'a si paleri'a. Dupa aceea se apropiâ de sotia lui, carea inca nici acuma nu venise la fire, o-a sarutatu si i-a disu:

— Adorata copila, cum te poti necagi intru atât'a pentru mine? Nu sum eu mai multu Danton? Dormi in pace, iubita mea Lucille, dormi frumosu! Nu peste multu voiu fi era-si in bratiile tale. Ve rogu concetatienele mele *Chabot* si *Desmoulins*, puneti in patu pre iubita mea sotia, rogati-o sê fie in linisce. Ve lasu cu Ddieu domnele mele. Pana la revedere.

— Eu credu, câ-mi va succede a-o mangaiâ, response *Leopoldin'a Frey*. — Nôpte buna *Chabot* — dise intorcandu-se câtra barbatulu seu — nu-ti fie uritu fâra mine. Si voi, compatriôtele mele dormiti in pace, si sê aveti visuri frumoșe.

— Si tu, scump'a mea Luisa? — o intrebâ *Desmoulins* cu unu tonu blandu.

— Cum me si poti intrebâ Camille? Eu te voiu urmâ pana la môrte — dise si lacremandu a sburatu in bratiile lui.

Desmoulins o strinse dulce câtra peptulu seu si strigâ:

— Ceriulu e înduratori, numai omenii sunt misiei! Danton s'a invelitu cu manteu'a sa cea larga si si-a pusu pelari'a pe capu cu o anumita neglijantia.

— In adeveru mie-mi e fôme inca putinu — dise, si apoi si-a pusu o bucata buna de pane in poșnariu. Acuma in sa, veniti amicii mei! A trecutu de multu media-nôpte, si noi trêbue inca sê si pausâmu.

Dantonistii au armatu pre gardistii nationali, cari au dusu pre prizonieri intr'unu edificiu de a lui *Luxembourg*.

Toti erau in linisce si amutiti, numai Danton radiemandu-se pe puternic'a sa elocuintia, aretâ ce-va voia silita si repeti mai adeseori cantarea lui *Marlborough*.

— Eu sum fôrte ustenitu! — grai abia *Bazire*, pre care indata l'a trêditu spaim'a.

— Sperezu, câ voiu dormi mai liniscitu decâtu oricandu, intaria *Lacroix*.

— Ce va face iubita mea femea fâra mine? murmurâ in sine *Chabot*.

— Eu voiu scrie inca asta-di o cantare bachica! — se laudâ *Fabre d' Eglantine*.

— Ce pecatu, câ n'am adusu cu noi cârti de jocatu — dise *Vestermann* fratiloru *Frey*. Inferbintati de vinu nu vom prea putê dormi in graba, si asiâ ne-am putê petrece cu cârti.

— Fii liniscitu — response *Frey*. — D'in precugutare totu de un'a tienu la mine lucruri de aceste.

— Minunatu! — dise fratele seu *Emanuilu*.

Herauld de Sécheltes cugetandu totu la visulu seu, dise câtra *Delaunay*:

— Ai voia de a te remasi cu mine, câ misieii de ei inca ne vor judecâ pre toti?

— Eu me remasiescu in diece butelii de vinu de *Renu*, cumca tribunalulu ne va eliberâ.

— Bine, stâ cuventulu — dise *Herauld*.

In urma mergeâ *Camille* si *Luis'a* tienendu-se de mane in cea mai profunda tacere.¹⁾

* * *

A dêu'a di demanétia Danton fu strapusu d'in edificiu *Luxembourg* in *Conciergerie* innaintea tribunalulu revolutiunariu. Nici câ i-a pasatu câ va fi judecatu, si acuma a fostu totu voiosu.

Candu presiedintele l'a intrebatu, cum 'lu chiama, response in tonu poternicu:

— Eu sum Danton, destulu de cunoscutu in revolutiune. Si daca voiu mori, numele meu va traî si mai departe de paginele istoriei.

Dupa aceea nu s'a aperatu nici cu unu cuventu, si la tôte intrebârile îndreptate câtra densulu, a trasu numai d'in umeri; in sa candu adusera innainte scobitorea, ca sê-lu dechiare de vinovatu, s'a risu in fati'a judecatorilor, si a disu:

— Aduceti unu mêdicu istetiu sê ve visfteze la creri, câci precum vedu, toti sunteti nebuni!

Apoi urmâ *Herauld*, mai tardiu *Camille Desmoulins*.

La intrebarea presiedintelui: câti ani are? response cu sumetia:

— Trei dieci-si-trei, tocmai ca *Isusu Christosu*, candu l'a restignitu *Fariseii*.

Dupa o consvatuire scurta Danton si partid'a sa, ca unii cari s'au conjuratu a restabili monarchi'a in contra revolutiunii, fura judecati la môrte, er' averea li se confiscâ.

— Constitutiunea — strigâ Danton — nimicesce pre creatoriulu ei.

*Totu in aceea si di (5. aprilu) fu portatu d'inpreuna cu amicii sei la spendiuratori.*²⁾

D'intre toti Danton erâ celu mai curagiosu. Numai daca cugetâ la iubita sa femea, se superâ si atuncea strigâ dorerosu:

— Oh sotia mea, dulcea mea sotia, sê nu te mai vedu eu nici candu? Bucurosu mi-asi da vietia, numai odata sê-ti mai potu sarutâ buciile dulci. Bucurosu mi-asi plecâ capulu sub guilotina, daca torturatori mei mi-ar da aceea fericire. Numai odata de ti-asi mai potê spune câtu te iubescu! Oh *Lucilla* numai prin tine si prin inim'a ta cea buna am invetiatu a cunosce lumea, si a iubi pre omeni. Tu ai fostu angerulu meu, care m'ai invetiatu spre îndurare. Spiritulu meu nevinnovatu sê se resfire peste visulu teu.

Camille Desmoulins erâ cu multu mai micu la inima. Apropiindu-se de spendiuratori, sê indoia despre ereditia sotiei sale, carea nejudicata remasa in prinsore. I-a

¹⁾ Istoria revolutiunii franceze pag. 273.

²⁾ Istoria revolutiunii franceze.

venitu aminte *Freron*, precum si intemplarea pumnariului seu, care 'lu pórta femea lui neincetatu in sínu. La diarirea spendiuratorilor eschiamâ cu amaretiune:

— Poporu nemultiamitoriu! acest'a e premiulu, ce l'ai destinatu pentru apostolii libertâti tale? nu meritati libertatea, cáci o intrebuintiati spre versare de sange. Insa nu va intardiã man'a Nemesei; acei monstri, cari me judecara, nu vor trai multu dupa mórtea mea.

— Eu mi-am perdutu remasiulu — dise *Delaunay* intorcandu-se câtra *Hérault*, 'mi pare de totu reu, câ n'avûramu nici atât'a tempu sê potemu petrece cele 10. butelie de vinu.

— Lu vom be in ceea-l-alta lume, amice!

— Pentru binele Franciei! adaugâ *Delaunay*.

Chabot scobindu p'ntre dînti, dise nepasatoriu:

— Asta-di moru eu mane periti voi cu o di mai nainte séu mai tardiu totu atât'a!

Fabre d' Eglantine pe cale cugetâ totu numai la scen'a cea d'in urma a bucâti sale teatrale, si tare s'a superatu, câ nu i-a lasatu nici atât'a tempu, ca sê-si finésca bucat'a.

Fratii *Frey* vorbiau despre joculu in cârti, si tare se maniau pe *Vestermann*, câ ieri a dobendîtu toti banii dela ei.

Bazire erà celu mai liniscitu, cârui'a numai pentru aceea i-a parutu reu, câ trédiu trébue sê sangereze sub guilolina.

Danton cu liniscea unei inime eroice pasiã pe trepte in susu. De acolo a mai strigatu odata:

— Oh Lucilla, dulcea mea femeie!

Apoi se 'ntórse câtra poporu si dise:

— Sciti pentru ce moru eu? Pentru o scobitóre. Rideti deci d'inpreuna cu mine. Oh voi fricosilor! voi mai tare ve temeti decâtu eu.

Aci incepù asi perde d'in potere.

— Pfui *Danton* — dise câtra sine insu-si, — pentru ce lancediesci?

Dupa aceea s'a intorsu câtra gâde, si i dise:

— *S a m s o n !* dupa ce am moritu, aréta capulu meu poporului; merita ca sê-lu véda; si daca in peptulu ace-lui'a mai este o schintea de consciintia, va trebui sê recunósca, câ republic'a a ucisu pre fiii sei.¹⁾ Capulu lui *D a n t o n* a meritatu ceva mai bunu. Ddieu cu tîne *Francia!* blastemu asupra vóstra ucigatorilor mei!

Cu aceste elu insu-si si-a aplecatu capulu la guilo-tîna. Unu momentu inca, — si capulu fu despartitu de trunchiu. Numele lui inse traesce inca si acuma in istoria.

Dupa elu urmara consotii lui, cari toti dovedira o marime spartana.

Cuventulu celu de pe urmaalui *Bazire* fu acest'a:

— N'asi fi crediutu câ profetirea se implinesce câta odata, acuma inse credu. Dreptu câ tardiu. Cu tóte aceste inse totu-si nu voiu crede nici in ceea-l-alta lume in profetiri.

Curagiosi fura in viétia!

Curagiosi si in mórte!

M. Besanu.

dupa *Fr. Balas.*

¹⁾ Istori'a revolutiunii franceze.

F E M E E A .

Natur'a, producandu trupin'a carea 'si latiesce raturele cele intînse prin àeru, se ingrigì si de ièdera ca acést'a inbratsiandu-o d'in preuna cu ea, sê nesuésca a se innaltia. Dupa ce creã sórele, i darui natur'a radie ca sê inserineze si sê stralucésca in nemarginirea tempului. Chiaru asiã dede natur'a si barbatului muere, carea imbratsiandu-lu sê nesuésca cu elu d'in preuna a se inaltia; sê stralucésca langa elu ca unu radiu de lumina, in care sê i se reinfranga placerea si fericirea lui. — Si precum detiermuri natur'a dela: inceputu, asiã e si pana asta-di; muerea e frumseti'a barbatului si radiu resaritu d'in cós-t'a lui.

Natur'a a fostu unu isvoru nesecatu in tiesetur'a

acordului seu, aducandu in legatura lucrulu celu mai in-fioratu cu celu mai placutu, josímea cu innaltimea, intunèreculu cu lumin'a si chiaru viati'a impreunandu-o cumórtea; ci mai frumósã legatura decâtu ceea ce esiste intre barbatu si muere, nu a potutu produce. Flórea suride zefirului si sórelui; vit'a 'si afla placerea in libertate, trupulu si sufletulu se desfatéza in impreunarea lor la o-l-alta; inse ce bucuria póte fi ast'a pelanga a barbatului si a femeii? Voindu mam'a natura sê-si véda complacerea, formâ langa barbatu pre femeie. Ea e típulu complacerei.

Ni place ventulu de primavéra pentru câ e usioru ca suflatulu fetisiórei. Ni place vér'a caldurósa, pentru

câ sémene cu iubirea femeii. Ni place ros'a, pentru câ colórea si-a furatu-o depre fati'a fetitiei! In imperati'a naturei fiinti'a cea mai incantátore e femeea. Candu o-a facutu natur'a pre ea, s'a pagubitu pre sine ins'a-si in visteriele sale. — Stelele de o vedu, se contopescu in făr-mecu, barbatulu 'si stramuta semtirile in o tíera plina de fărmece, a cărei mare de placeri nu o póte secà, inse veselu innóta prin ea ca delfinulu prin valurile oceanului.

Cautati la femeie dela inceputu pana i se reintóre sufletulu la locul de unde i s'a datu pamentului, si nu o veti numi in totu cursulu vietiei sale fiintia farmecátore a gratieloru? Pana ce e mica, óre nu zimbescu placeri angeresci depre buzele ei? Daca cresce copil'a, óre nu se resfatia mii de rose pre fati'a ei, si versulu ei nu se preface in mglodii de sírene? Charitele in totu loculu o insotiescu. A crescutu si stâ inainte-ve ca mirésa. — Cunósceti si mai vediut-ati asià? O, ochii omenesi acést'a nu o potu vedè! Ci întórceti-ve la mam'a natura, sé vi deschida ochii, sé vi atinga inim'a cu vérg'a cea fermecátore, care desléga semtirile din catusiele lor. — Si atunci, — atunci o veti cunósce. Fatia cu femeea natur'a a fostu prea indurata, inim'a ei a facutu-o numai d'in semtiri. — Zimbire si placere suridu pre buzele fetisórei, depre limb'a ei resuna melodie dulci, dar' vediendu-si fragedimea inimei sale, surisulu i dispare si i amutiescu melodiile. — Nu o tèmeti câ in inim'a ei se incepe atunci o melodia mai dulce, si surisulu ei s'a retrasu la inima de unde se va reintorna insotitu de magii si gratie. Fetiti'a amorósa e lucrulu celu mai arteficiosu alu naturei. Pre fati'a ei inflorescu rosele fericierei, in ochii ei straluce sórele imperatiei ceresci, fruntea e asemenea Aurórei, care farmecandu cu rosiétia àerulu, norii, culmile si váile, diorile le preface in cea mai placuta parte d'in di.

Facandu Ddieu pre omu si inzestrandu-lu cu poteri, a prevediutu cu atóta-sciinti'a sa câ inaintea acestui'a i stâ deschisu unu isvoru de amaratiuni sufletesci si trupesci, deci întfindiendu-si sant'a drépta in marea bunetátiloru sale, i-a datu de antídotu amórea si iubirea; acést'a le suplinesce tóte in lume, ea e respata ostenelelor facute pre campulu lupteloru de amaratiune. Sê nu ai pre lume nici dreptu, nici averi nici amici; sê se conjure asupra-ti legile, datínele si de aprópele teu, se nu aibi de ce pretiui viati'a, — de nu cumva pentru lumin'a sórelui, — inse nici ast'a nu se desvólta inaintea ta pentru altu ceva, decâtu sê-ti arete mai chiaru amaratiunile tale. Si pentru ce le súferi acestea tóte? Iubirea sengura te va impacà cu lumea.

Si cine sê nu pretiúesca fiinti'a, care lucrurile cele nepotíncióse le face cu potíntia, — iubirea si sínulu in care locuesce acést'a! Cine póte fi atátu de reu câtu sê despóie lumea de lumina si presurdu de audiulu seu! Fie dara sínulu celu curatu a fetisórei santu inaintea vóstra; iubirea fetisórei e unu lucru de care nu-ti este iertatu a te apropià necuratu.

Inse femeea si ca casatorita e démna de atentiunea si admirarea nóstra; ca casatorita 'si ajunge ea scopulu doririloru sale, schimbandu-si libertatea cu aternarea fericitia, cu aternare dela acel'a care e tóta bunetatea ei. — Tóta bunetatea femeii e barbatulu. Ins'a-si ea e averea cea mai scumpa a barbatului, ea e frumsetia casei, coron'a barbatului, angerulu fericii, lumin'a ochilor lui, si cine nu-si càpeta o atare femeie de ar avé bunetátile lui Cresu, acel'a móre seracu. Cautati la femeie candu e mama. Bucuri'a ei e nespusa, vediendu câ o fiintia si-a capetatu esístíntia care va fi spre marirea ceriului si a pamentului. — Onorati pre mama, câ ea e tipulu neinsielatu alu naturei. Celu ce onoréza pre mam'a sa, onorà-se-va de din'a virtutiloru, cine blàstema pre mama sa, blastematu va fi in veci! Mam'a e inim'a familiei, plina de grigea câtra ai sei. Ea precepe indata dorirea, bucuri'a si necasulu fiecàru'i'a, — pre toti i sci preocupà, raspunde la toti, e nemarginita in bunavointi'a si bunetatea sa. Inceputulu crèscerei se tiene de ea, ma, mam'a pune fundamentulu moralitátii cetatie-nesci. Mare chiamare e a fi mama, cea mai mare d'ntre tóte, si totu-si câtu de putini cunoscu adeverulu acest'a! Femeea nobila cresce fiintie nobile. Copiui femeii iubítore de patrie si adeveru, sémene mamei sale.

O de ar strabate cuvintele mele sê pregatésca inimile si in ast'a parte!

Pana candu femeile nu vor ajunge la gradulu, ce li se cuvine, nici noi nu ne potemu innaltia. Invingandu femeile, noi ne vom coronà cu coron'a de triumfu.

Parinti romani, zelosi partînitóri ai natiunei si innantàrii! Cresceti pre sém'a nóstra fetítie romane demne de numele lor, si generatiunea crescuta pre bratiulu celu nobilu a ficeloru vóstre nu va aduce rusine! Fericierea comuna se va latì, cultur'a se va inaltia si starea cea buna impreunata cu poterea Natiunei. Acést'a ve fie detori'a cea mai santa. Viati'a e ostenéla si truda, nepasarea e móрте. Celu nepasatoriu — fie si natiune — va peri.

comunicata de Amiculu Aurórei.

Cununa de varietâti.

(*) Necrologu. Ladislau Fodoru absolutu juristu, fostu practicantulu de Tesauriatu in anii 1845, 1846 si 1847 in anii 1848—1849 conducatoriu de poporu in muntii abrudeni in contra inimicului Tronului si Natiunei, candu pentru bravurele sale fu decoratu cu crucea de auru pentru merite a Maiestatei sale Franciscu Josifu I. si cu ordulu Santei Anna — dupa aceea pana la anulu 1860 oficialu de tribunalu si in urma jude de cercu in traptulu Halmagiului de susu comitatulu Zarandului, — repausà in 10 a l. tr. st. n. in etate de 40 de ani in bóla

uscata, spre daun'a natiunei, — lasandu dupa sine consoti'a sa si doi copii minoreni in cea mai mare gele. Immortamentarea se celebrà in 13 l. tr. — Fie-i tierin'a usiora barbatului binemgritatu de tronu si de natiune!

(*) Cetimiu in „Consciinti'a nationale“ d'in 21 Aprile a. c. in meritulu cultúrei gandaciloru de matasa intreprinsa in Romani'a cu unu succesu fórte bunu si pana acum'a: „Ni facemu o detoria si o placere a anuntia câ medalii de auru in Itali'a pentru calitatea superióre a sementiei s'a datu unui negutiatoriu D. Enrico Daina fu

Francesco, care a facutu-o, dupa propri'a sa dechiarare, la Dúnarea de josu. Daca informatiunile nóstre sunt esacte, D. Daina a facutu sementi'a sa in stabilimentulu fratiloru Atanasiu, districtulu Dambovit'a, plas'a Jalomit'a. Sperandu cá informárele ce ni se dau sunt intemeiate, ni fácemu detoria a incuragiá pre acesti cultivatori, ca si pre altii, ca D. Nacu etc. a caroru sementia a fostu bine facuta si de buna calitate, a starui cu aceea-si ingri-gire in acésta cultura; sicuri cá, pe langa profitulu propriu, voru aduce unu folosu tieriei, invetiandu pre fie-care ce castiga prin o lucrare consciintioasa si onesta."

(*) Ce nu mai intreprindu cavalerii de industria! Unu cetatianu d'in Dresd'a, capetá o epistola, in carea i se anuntiá, cumca fiic'a sa casatorita in Zwickau e morbósa de mórte. In urmarea epistolei, parintele intristata pornesce indata ca sê-si mai véda inca odata fiic'a sa. Ajungandu la calea ferata se dede in vorba cu unu omu imbracatu elegantu, i spune acestui'a caus'a calatoriei sale apoi pornesce cu densulu la o-l-alta; inse la a dóu'a statiune nu mai vede pre sotiulu seu. Acest'a merse inderetru la Dresd'a, cercetá pre femeea cetatianului si i spune, cá l'a tramisu barbatulu ei sê céra 50 de táleri pentru immormentarea fiicei mórte. Mam'a mahnita de o noutate atátu de crudela, i dede banii fára contradicere. — Dupa aceea inse se aflá insielata; cáci barbatulu ce veni cátra casa nu voiá sê-si aduca aminte nici decátu de incredíntiarea data necunoscutului, cu atátu mai vertosu, pentruca fiic'a lor nici nu a moritu.

(*) Cei d'in Japoni'a inca incepu a se intielepti. In Japoni'a (Asia) erá mare onóre, daca cine-va capetá o sábia frumósa dela domnitoriu, ca cu aceea densulu ensu-si sê-si spintece pantecele. In dilele trecute imperatulu d'in Japoni'a éra dede o sábia minunata unui oficiru innainte de ast'aplacutu alu seu; acest'a primindu sábi'a se despartí de ai sei, apoi se imbarcá pe o naia francese ce erá sê plece cátra Havre, si ajunse intru-gu si sanitosu la Paris, unde lucrulu seu celu mai grábnicu fu sê venda sábi'a, pentru carea si capetá 150,000 de franci, — si acum'a 'si traiesce lumea alba la Paris!

(*) Ghibacia minunata. Langa Konin (orasu in Rusi'a) siedeau doi tierani si doi cozaci intr'o crasi-ma nobilisan-du-si gáturile cu neasemenat'a Wutki (rachiu). Unulu d'entre ambii cozaci incepu a se laudá, cumca elu póte sê pusce o palaria d'in capulu omului. Unulu d'entre tierani se incumetá a nu crede, cozaculu 'lu provocá la remasiu; tieranulu primí si se puse sê-i pusce palari'a d'in capu. Cozaculu puscá inse chiaru in fruntea tieranului ce cadíu indata mortu. Citatu innainte tribunalului militariu, cozaculu intariá, cá tieranulu e de vina, pentruca si-a trasu palari'a prea tare pe capu, si asiá i fu cu nepotíntia sê i-o suffe d'in capu; inse scus'a lui nu se primí, ci judecatoriulu 'lu pedepsí cu inchisóre de 4 septemane, di: patru septemane!

(*) In 9. l. c. tenerimea a rom. de aici felicitá pre Ilust. Dnu Símionu Popovicu d'in oca siunea aniversárii numelui. Ilustritatea sa in respunsulu seu binevoi a face atenta tenerimea coadunata, ca sê se ingrigésca a pastrá carápterulu pururea nepetatu; cáci numai astu-feliu se póte face onóre unei natiuni, apoi mai insirá insusirele cele nobile innascute romanului, si dechiará cá pururea se tiene detoriu a colucrá pentru binele natiunei.

(*) In 14. Maiu a. c. se va serbá in Florenti'a diu'a nascerei marelui geniu poetícu alu Italianiloru — Dante

Alighieri, care cu poesíele sale, dar' mai alesu cu poesí'a intitulata „Divina Comedia“ 'si castigá sîe-si nemorire, éra patriei sale facú si face si de aci innainte onóre. Cinci sute de ani se perdura in sínulu nimicirei, de atunci candu poetulu acestu neasemenábilu in sfer'a sa vedíu lumin'a dilei, — si opulu densulu si asta-di este objektulu admirárii, spre etern'a dovéda a poterii spiritului omenescu. — Serbarea acést'a va durá mai multe dile, fiindu impreunata cu productiuni festive d'in partea tuturoru instituteloru de litere si arte, la cari voru asistá si delegatii academiiloru straine; — fratii nostri depeste Carpati inca voru sê fie reprezentati prin Dlu Vegezzi Ruscalla renumitulu italianu filo-romanu, — in cátu despre noi cesti de d'in cóce, avemu sê insemnámu cu dorere, cá nu vom fi reprezentati, fiindu cá nici un'a d'in Asociatiunile nóstre literarie nu se ingrigí pentru acést'a.

(*) Intr' un'a d'in prelectiunile públice tienute in sal'a ministeriului culteloru d'in Romani'a, dlu Radu Ionescu tienú o disertatiune escelinta despre Stefanu celu mare, carápterisan-du-lu d'in privintie atátu politice, cátu si morali, basandu-se pe cronicari atátu romani cátu si straini, aratandu in tóta chietatea sa marimea acestui príncipe intru adeveru mare. Acestu discursu reprodu su intru tóta a sa estindere in „Consciint'a nationale“ e documentulu celu mai viu, cátu potu se fie de interesante aceste prelectiuni públice, in cari capacítátele romane staruescu a latí cunosciintiele ascultatoriloru numerosi, in tóte ramurile sciintieloru.

(*) In 1 Maiu st. n. avúramu o plóia binefacátore, dupa cum ni se pareá; inse mai tardiu recindu-se áerulu si inghiatiandu in dóua nopti un'a dupa alt'a ni se oparira sperantiele nutrite pentru recolta bogata in póme si in vinu; cáci dupa scirile sosite de prin prejuru viele si pomii inghiatiara. D'in Aradu inca se scie, cumca viele dela Cuvinu si Minisiu inca o patira, dar' mai alesu cele dela Mocr'a, unde acum a patr'a óra nu fu culesu de víi manosu. — Altu-cum tempulu acuma e seninu, pomii inverdiescu si inflorescu, campulu inca e verde impestriatú cu totu felulu de flori mirostóre, dandu áerului parfumulu acelu placutu si naturei acea fatia incantátore, carea numai in Maiu póte sê o aiba. Credu, cá poetii nostri inca voru fi esaltati si vor scie nesce versuri, in onórea dinei floriloru!?

(*) Ilustr'a familia de Mocioni, acestu Mecenate generosu si neobosítu alu natiunei, — care sacréza atáte sume considerábile in interesulu propasirei nóstre in cultura, spriginindu nu numai cu cuventulu ci si cu fapte eclatante causele nóstre natiunale, — éra 'si mai multi meritele sale ce vor fi inscise cu litere de auru pe páginele istoriei nóstre. Anume: ilustr'a familia voindu a scapá de ingrigirile subsistentiali totu de un'a daunátore artei, pre junele nostru pictoru Popescu, — ágerulu compusetoriu alu tabloului, ce contine portretele nimerite a ablegatiloru díetali ai nostri d'in 1861., meritatu si in compúnerea portretului principelui Dragosiu, — care pentru perfectionarea sa in pictura va porni in dilele aceste la Rom'a, binevoii a-i asemná unu ajutoriu anualu de 450 fl. v. a. pe cátu tempu va petrece in Rom'a. — La cei vechi erá dátina a incununa cu cununa de auru pre cetatianii binemeritati, inse nici o cununa ca acést'a n'ar fi destula pentru a remnnerá meritele familiei de Mocioni; — noi ne marginimu dara a poffi d'in inima,

ca Domnedieu sê ni tiena acêsta ilustra familia in de a purure spre fal'a si bucuri'a natiunei nôstre!

(*) O nenorocire rara. Intr'o comunitate de langa Mosel (Germani'a) unu copilu de unu anu si jume-tate se sîncise cu propri'a sa mana. Avendu adeca densulu unu bastonu a mana, pipai cu densulu flint'a tatalui seu, carea erà acatiata in cuiu, si dupa cum se pare atîngandu cocosiulu flintei acêst'a se descarcâ de alungulu corpului copilului, in urmarea caru'a copilulu peste câte-va minute mori. Copilulu puscatu fû unicu la parintii sei pana in momentul intemplării tràgice.

Numele

stim. D. D. contribuinti la spesele si scopulu concertului si balului tenerimei rom. d'in Pest'a, datu in ²³/₁₁ Fauru 1865. (dupa ordînea contribuirei).

(Fine.)

6. D'in Beiusiu (prin D. Cosma Advocatu.

Toma Costinu protojude 5 fl. Teoderu Fassie jurassoru 2 fl. Demetriu Jancso proprietariu 4 fl. Gerardu Véghsô adv. 5 fl. Terentiu Ratiu Prot. 2 fl. Teodor Pap juratu 2 fl. Joanne Erdélyi propriat. 2 fl. Theodoru Kóvâry directoru 4 fl. Alesandru Draganu 2 fl. J. Chitu frumentariu 3 fl. Joane Vass jude cercuale 4 fl. P. Cosma adv. 3 fl. Joanne Papp cive 2 fl. Sum'a 40 fl.

7. D'in Lipov'a: Joanne Tiaranu Protopopu 10 fl. suma... 10 fl.

8. D'in Sibiiu (prin D. Zacharia Boiu.)

Dr. Joanne Nemes adv. 5 fl. Redactiunea Telegrafului Romanu 1 fl. Petru Manu 1 fl. J. Filtsch tipografu si librariu 1 fl. Paulu Dunka 1 fl. Suma... 9 fl.

9. D'in Fagetu (prin D. Alesandru Rezeiu.)

Atanasîu Joannovits Protopop 2 fl. Allessandru Rezeiu Jude primariu 2 fl. Jacobu Stoica jurassoru 1 fl. Stefanu Antonescu jude cercualu 1 fl. Joanne Vlad Jurassor 1 fl. Sîmeon Armenka 1 fl. Suma... 8 fl. — Sum'a întrega 530 fl. 50 xr.

S'a impartitu d'in venitul curatu 167 fl. in modulu urmatoriu: lui J. Nichit'a juristu IV. 19 fl. M. Sierbanu juristu IV. 15 fl. Giorgiu Popu j. IV. 15 fl. I. Popoviciu j. IV. 15 fl. Procopiu Laza j. III. 20 fl. Simione Calatiu j. III. 15 fl. Petru Cosmutia j. III. 8 fl. J Poruti j. III. 6 fl. J. Russu j. II. 15 fl. Alesandru Cosma j. I. 15 fl. Al. Moldovanu j. I. 6 fl. Joane Jancu gimnasistu VIII. Cl. 8 fl. N. Cosiaru gimnasistu absolutu 10 fl. Suma.... 167 fl.

Pest'a in 7. Aprile 1865.

Comitetulu.

Suntemu rogati publicâ urmatoriulu:

Apelu câtra natiunea romana!

si umilita rogare.

Pentru ajtoriulu fundatiunei romane ortodose resar-itene in Oradea mare, care fundatiune s'a intemeiatu in anulu 1856. chiaru prin jertfîrea D. Nicolae Jig'a si soti'a sa, in Oradea mare cu depunerea alor 20,000 fl. v. a. care suma s'au datu pe interesu cu ⁵/₁₀₀ si interu-suriulu s'au impartitu la 20 de studentii seraci cu 50 fl. v. a. pana la anulu 1860.

Atunci s'a cumperatu o casa cu 400 □ stangini de locu cu 18,000 fl. v. a. si 2,000 fl. v. a. s'a cheltuitu pre reparatia si alte lipse a casei. Dela anula 1860, s'a luatu numai diece studentii seraci, cari, umbra in gimnasiulu c. r. si academia in Oradea Mare, acesti elevi se provedu cu cortelu, vîptu, spelatu, incalditu si luminare.

Susnumitul fundatoru avendu bucuria in fundatiunea numita, in anulu 186²/₃ a mai marit'o si infrumse-iatu redicandu zidulu fundatiunei pe contignatie, pre care zidu a datu bani gat'a 15. mii fl. v. a. imprumutu pe amortisare de 15. ani, cu acea conditiune: ca venitul, séu arend'a casei nôue, fundatorele séu succesorii lui sé incaseze banii, si cu acei'a se va depurâ imprumutul de 15. mii fl. v. a.

Dupa 15. ani vâ remanè tóta curtea vechie si nôua pe sama fundatiunei, pentru acea cu umilintia ne rogâmu de ajutoriu, ca sê potemu pe elevi mai bine ai provedè, si im-bracâ, si de va fi cu potîntia a mai immulti numerulu stu-dîntiloru romani d'in Comitatul Bihorului, carele nu are nici unu ajutoriu, de si acel'a numera peste 200,000 de suffete.

D'in Siedînti'a Senatului fundatiunei Zsigaiane in 2 Fauru 1864 tinuta in Oradea Mare. L. S. Senatulu Fundationalu. —

Subscriisii Episcopi recomanda tuturoru crescinilor ortodosi, ca sê binevoiesca a ajutorâ acestu Institutu folo-sitoriu pentru natiunea romana de relegea ortodosa resa-téna încâtu li vor iertâ imprejurârile lor.

Sibii 22. Augustu 1864. L. S. Andeiu Bar. de Siagun'a m. p. Eppulu Transsilvaniei. — L. S. Pro-copiu Ivascoviciu m. p. Episcopulu Aradului.

Post'a Redactiunii.

Dlui A. O. in Cl. Nu-ti potemu recomandâ d'in destulu studiulu seriosu asupra artei poetice; câci noi cu tôte ca scimu apretiu bunavointi'a fie-cârui incepatoriu, inse unele poesie ca aeste:

„Dupa furtuna urmèza serinu,
Dup' abundare ap'a curge 'n linu,
Dup' a noptii intunerecu grosu

Lucesce a dilei sôre frumosu etc.“

ce sunt nisce incercâri de totu primitive nu le potemu comunicâ. Ai primitu cartea?

Dlui E. P. in Seini. „Sesulu frumosu“ si „Sus-pinulu Orfanului“ dela onor. Red. a Concordiei a venitu la noi; inse „Sesulu frumosu“ vorbesce intr'unu stilu atâtu de innaltu, câtu noi, pe lenga tóta trud'a ce ni o-am pusu, nu-lare pricepem; apoi si ideile sunt atâtu de intunecose, câtu o caru drepta nu adâmu in ele nicairea. „Orfanulu“ schiopèza grozavu.

Gacitura

bunu

bunu

Bunu

bunu

bunu

Bunu

Punu

pre

iiiiiiiiiiiiii

i i

i **Si** i

i **despre** i

i i

iiiiiiiiiiiiii **MEI.**

Terminulu deslegârii se pune pe 9. Juniu c. n. Premiulu va fi unu esemplariu d'in „Mus'a Romana.“

Rogâmu cu totu respectulu pre domnii cari primira esemplare d'in portretulu principelui Dragosiu pentru a a le vinde, sê binevoiesca a tramite indata banii incasati; fiindu câ redactiunea inca are de a suplini spese fôrte urginti, facute cu oca-siunea edârrii portretului amintitu.

Redactiunea.

Proprietariu, redaptoru respundietoriu si edatoriu: **IOANICHIU MICULESCU.**